



MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DISg600031g	07 mei 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 29/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

b.a.

mr J.C.F. Krapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. *DISG6000319*

d.d. 07 mei 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]



MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE
29/96

(Afgesloten 071200A MEI 1996)

Conclusie/voorzicht

De Bosnische Moslims betichten IFOR in toenemende mate van een pro-Servische opstelling. Dit kan tot groeiende wrijvingen tussen IFOR en lokale Moslims leiden.

Het streven van de Bosnische Kroaten naar etnisch "zuivere" gebieden en staatsinstellingen tast de wortels van de Moslim-Kroatische Federatie aan.

De Serviërs uit oost-Slavonië blijken in de praktijk nog steeds nauwelijks bereid uitvoering te geven aan het verdrag van Erdut. De demilitarisering van oost-Slavonië blijft dan ook zeer onzeker.

De Servische president Milosevic heeft nieuwe maatregelen voorgesteld, waarmee zijn machtspositie verder zou worden verstevigd.

Een intensivering van de onderdrukking van de etnische Albanezen in Kosovo kan niet worden uitgesloten. Servische acties op dat punt zullen naar verwachting echter ondergeschikt worden gemaakt aan het streven naar normalisering van de internationale positie van Joegoslavië.

Bosnië-Herzegovina

Bosnische media hebben IFOR vergeleken met het voormalige Joegoslavische Volksleger (JNA). Deze vergelijking werd gemaakt naar aanleiding van de incidenten bij Doboj vorige week. Zoals gemeld, ontstonden daar conflicten tussen Moslims die naar hun oorspronkelijke woonplaatsen in "Servisch" gebied wilden terugkeren, en Serviërs uit die regio. Aanvankelijk kwam IFOR tussenbeide; later besloot de NAVO-vredesmacht de bewegingsvrijheid van ontheemden, en daarmee hun terugkeer naar hun oorspronkelijke woonplaatsen, te beperken om nieuwe conflicten te voorkomen. In de jaren 1992/93 was het een vaak benutte tactiek van het (door Serviërs gedomineerde) JNA om tussenbeide te komen na Servische provocaties, waardoor het de niet-Servische tegenstanders feitelijk onmogelijk werd gemaakt om tegenacties te ondernemen tegen de Serviërs. In feite beschuldigen de Moslims in de Bosnische regering (die de media controleren) IFOR derhalve van een pro-Servische opstelling. Zoals bekend



streven de Moslims naar een maximale etnische integratie om een geografisch isolement te voorkomen. De Serviërs streven juist naar het behoud van etnisch "zuivere" gebieden. De maatregelen van IFOR, die tot doel hebben nieuwe etnische conflicten te voorkomen, spelen in de praktijk de Serviërs in de kaart.

Het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic heeft vorige week in Belgrado een ontmoeting gehad met de Servische president Milosevic. Er zijn geen nadere gegevens bekend over de besproken onderwerpen. Zoals reeds eerder gemeld, hoopt Abdic met Kroatische steun zijn positie in west-Bosnië te herwinnen ten koste van de regering van Sarajevo. De ontmoeting met Milosevic wijst erop dat ook Servië dit streven steunt. Eerder waren er al indicaties dat Milosevic en zijn Kroatische ambtgenoot Tudjman besprekingen hebben gevoerd, en mogelijk zelfs overeenstemming hebben bereikt, over een verdeling van de invloedssferen in Bosnië-Herzegovina. Het bezoek van Abdic aan Milosevic zal de vrees hiervoor bij de Bosnische Moslims zeker verder aanwakkeren.

Een Bosnisch-Kroatische leider uit de omgeving van Busovaca heeft tegenover de EU-waarnemersmissie (ECMM) aangekondigd dat er in de omgeving een nieuw ziekenhuis zal worden gebouwd. Toen ECMM-leden hem erop wezen dat er zich in de directe omgeving reeds twee ziekenhuizen bevonden (Travnik en Zenica) stelde de betreffende Kroaat dat de lokale bevolking geen vertrouwen heeft in de medische verzorging in deze twee door de Moslims gecontroleerde ziekenhuizen. Deze opstelling is indicatief voor het wantrouwen tussen Bosnische Kroaten en Moslims. Zij illustreert ook het Kroatische streven naar "eigen" instellingen op alle gebieden. Als gevolg van deze opstelling komt de onderlinge samenwerking in het kader van de MKF steeds verder onder druk te staan; bovendien verhindert een dergelijke duplicatie van instellingen een efficiënte toewijzing van middelen voor de wederopbouw van Bosnië-Herzegovina.

De belangrijkste partij van de Bosnische Kroaten, de HDZ (zusterpartij van de gelijknamige Kroatische regeringspartij), heeft voorgesteld een eigen, uitsluitend Kroatisch gebied op te richten binnen de stad Tuzla. Dit gebied zou afzonderlijke bestuursorganen moeten krijgen. Door deze regeling zouden de "Kroatische cultuur en geschiedenis" in de regio doeltreffend kunnen worden beschermd. Het voorstel vormt een nieuwe indicatie voor de diepe verdeeldheid tussen Bosnische Moslims en Kroaten. In alle delen van de MKF blijken de Kroaten hun streven naar eigen, etnisch "zuivere" en uitsluitend door Kroaten bestuurde gebieden niet te hebben opgegeven. Als reden wordt vaak gewezen op de vrees om door de veel talrijkere Moslims te worden gedomineerd. Het voorstel om zo'n Kroatisch gebied ook in Tuzla te vormen, tast de fundamenteën van de MKF aan. Dit geldt te meer daar Tuzla de enige grote stad in Bosnië-Herzegovina is waar, ondanks de oorlog, voortdurend sprake is geweest van inter-ethnische samenwerking in het stadsbestuur.

Kroatië

Joegoslavische media hebben melding gemaakt van een "dreigende" opstelling van UNTAES jegens de Serviërs in oost-Slavonië, het enige deel van Kroatië dat nog onder Servische controle staat. Volgens de betreffende berichten vormt de demilitarisering van oost-Slavonië een bedreiging voor de veiligheid van de Serviërs, als deze niet gepaard gaat met een gelijktijdige ontwapening van Kroatische eenheden



aan de grenzen. Daarbij werd onderstreept dat VN-eenheden in het verleden niets hebben ondernomen om Kroatische agressie tegen andere voormalig Servische gebieden in Kroatië te voorkomen. De demilitarisering van oost-Slavonië vormt een kernelement van het (ook door de lokale Serviërs ondertekende) verdrag van Erdut. Volgens het mandaat dient UNTAES toe te zien op ontwapening van de Servische eenheden in de regio. Deze dient uiterlijk eind mei te zijn voltooid. De betreffende Joegoslavische persberichten vormen een nieuwe indicatie dat de Serviërs uit oost-Slavonië in de praktijk niet bereid zijn uitvoering te geven aan het verdrag van Erdut. Zij wijst er bovendien op dat de Serviërs UNTAES, evenals eerdere VN-vredesmachten in Kroatië, in feite van een pro-Kroatische opstelling verdenken. Indien UNTAES actief optreedt om haar mandaat uit te voeren, moet derhalve rekening worden gehouden met conflicten tussen UNTAES en lokale Serviërs.

Servië/Montenegro

De spanningen tussen de onderdrukte etnisch-Albanese meerderheid en de Servische minderheid in de Servische, voormalig autonome provincie Kosovo houden onverminderd aan. Joegoslavische media met banden met het Servische bewind hebben de Albanese regering ervan beschuldigd in samenwerking met onder meer Duitsland, de VS, Kroatië en Bosnië-Herzegovina deze onrust aan te wakkeren en zelfs terroristische aanslagen voor te bereiden. Het doel zou zijn de afscheiding van Kosovo te bewerkstelligen. Zoals reeds eerder gemeld, lijkt de onrust in Kosovo te worden gecoördineerd door lokale etnisch-Albanese leiders. Hun streven is te voorkomen dat de kwestie-Kosovo van de internationale agenda verdwijnt. Hoewel er zonder enige twijfel banden bestaan tussen deze Albanese en leidende kringen in Albanië zelf, is uiterst twijfelachtig of het optreden van de Kosovo-Albanese vanuit Tirana (laat staan uit andere hoofdsteden) wordt gecoördineerd. De stelling van het Joegoslavische bewind dat er sprake is van een internationale samenzwering om het Servische gezag over Kosovo te ondergraven, wijkt niet af van Servische propaganda uit het verleden. De nieuwe beschuldigingen kunnen erop wijzen dat het Joegoslavische (of Servische) bewind harder wil gaan optreden tegen het Albanese verzet. Anderzijds lijken de Servische autoriteiten in politiek opzicht niet gebaat bij een verhoging van de spanningen in Kosovo.

De Servische regeringspartij SPS van Milosevic heeft een aantal wijzigingen voorgesteld voor de Joegoslavische kieswet. Zo zou het aantal kiesdistricten moeten worden uitgebreid, maar moet een kandidaat daarin tenminste 25% van de stemmen krijgen om in het parlement te kunnen worden verkozen. Gezien de meerderheid van de SPS in het federale Joegoslavische parlement zullen deze voorstellen naar alle waarschijnlijkheid worden aangenomen. Als gevolg van deze wijzigingen zal de kans dat kleinere partijen een forse afvaardiging in het parlement krijgen, verder afnemen. Dit zou in het voordeel werken van de grootste partij, de SPS. De dominantie van die partij zou daardoor nog worden versterkt. Dit is van belang in het licht van de parlaments- en gemeenteraadsverkiezingen die in de tweede helft van dit jaar moeten worden gehouden.

De SPS heeft het voorstel vermoedelijk mede gedaan met het oog op de toekomstige positie van Milosevic. Diens tweede ambtstermijn als Servisch president loopt volgend jaar af; volgens de Servische wetgeving is hij niet herkiesbaar. Om die reden zou hij de functie van federaal president ambiëren. Deze functie, die momenteel wordt bekleed door een marionet van Milosevic, Lilic, zou door



het federale parlement door middel van Grondwetswijzigingen meer inhoud moeten worden gegeven. Mede om die reden zou een grote meerderheid voor de SPS in dat parlement Milosevic uiterst welkom zijn.

De Montenegrijnse premier Djukanovic heeft gesteld over aanwijzingen te beschikken dat de Joegoslavische overheid bereid is tot een meer constructieve houding tegenover het Internationale Monetaire Fonds (IMF). Djukanovic zei deze verandering te verwelkomen, omdat hij het lidmaatschap van het IMF van wezenlijk belang acht voor het economische herstel van Joegoslavië. De onderhandelingen over het Joegoslavische lidmaatschap van het IMF werden tot op heden gecompliceerd doordat Joegoslavië zich presenteert als de rechtsopvolger van het oude Joegoslavië en op grond daarvan automatisch recht meent te hebben op voortzetting van het IMF-lidmaatschap van dit land. Als Djukanovic nu spreekt van een "meer constructieve opstelling", lijkt hij daarmee aan te geven dat Joegoslavië bereid is (opnieuw) te onderhandelen over de erfopvolging. Dit zou inhouden dat de rechten van de overige voormalige Joegoslavische deelstaten door Belgrado niet meer bij voorbaat worden afgewezen. Indien inderdaad sprake is van een versoepeling van de Joegoslavische opstelling, dan houdt deze vermoedelijk vooral verband met een streven van de politieke leiding de betrekkingen met de buurlanden (primair Kroatië) te verbeteren en door een overeenkomst met het IMF de weg vrij te maken voor internationale financiële hulpverlening bij de Joegoslavische economische herstel- en moderniseringsprogramma's.